

**สภาพปัญหาการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตาม
มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี**
**The state and problems of child care teachers
according to the child development center
standards of the subdistrict administrative
organization in Banphue local district,
Udonthani province**

นฤมล ตรีกตรอง^{1*} พนายุทธ ไชยบาล¹ และ สมคิด สร้อยน้ำ¹

Nalumol Truektrong^{1*}, Panayuth Choeybal¹ and Somkid Soinam¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยศึกษาระดับการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือจำนวนครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จำนวน 203 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการการวิจัยพบว่าปัญหาการดำเนินงาน

¹ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

¹ The faculty of graduate studies, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani province 41000

* Corresponding author e-mail: naluemon.tt@gmail.com

ของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านฝื่อ จังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

คำสำคัญ: มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research were to study the problems of An Academic Affair Operational Guideline for child care teacher according to the Standard of Child Development Center of Banphue District Local Government Organization in Udon Thani Province the sourced on Child Care Teacher Development Center of Banphue District Local Government Organization. The samples consisted of 203 child care teachers at child development center of Banphue district local government organization. The research instruments for collecting data was a five-rating-scale questionnaire with the reliability coefficient of 0.91 The statistics used for data analysis were Statistical Package for the social Sciences (SPSS), average, and standard deviation. The results were as follows: The problem of the operational of child care teachers according to the Standard of Child Development Center of Banphue District Local Government Organization in Udon Thani Province found were at the high level both in overall and all aspects.

Keywords: Child development center standards, Local administrative organization

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยาและกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก เยาวชน พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐบาลได้เริ่มนโยบายการถ่ายโอนการศึกษาให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นสถานที่ดูแลเด็ก 3-5 ปี มีฐานะเทียบเท่ากับสถานศึกษา ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ กรมศาสนา กรมพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 ขวบ) ที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ (กระทรวงมหาดไทย, ม.ป.ป.: 1) โดยมีการจัดการศึกษาปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549: 18) ได้กำหนดให้จัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือที่เรียกเป็นอย่างอื่นซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547: 15)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยโดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550) มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดขึ้นโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับ

กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการรวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบันเพื่อรองรับนวัตกรรมต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 และเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ซึ่งรัฐบาลมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2552 มีมติเห็นชอบข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอแล้ว (สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น, 2553)

ปีพ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแบ่งออกเป็น 6 มาตรฐาน ดังนี้ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายและพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น, 2553 ก: 4) ซึ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำนั้นยังขาดรายละเอียดที่ระบุถึงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้ขาดข้อมูลที่สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างที่หลากหลายจากบริบทของพื้นที่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ., 2548: 2) หรืออาจรวมไปถึงขาดการศึกษา วิเคราะห์ถึงมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดทักษะ ความรู้ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กนับว่าเป็นบุคลากรของหน่วยงานทางราชการ คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งเด็กเป็นวัยที่มีความซุกซน สติปัญญา ความคิดจะมีความเป็นอิสระแปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว ชอบลอกเลียนแบบตามความนึกคิดของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและให้มีพัฒนาการทั้งด้านต่าง ๆ ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กจะต้องมีความสามารถในการกระตุ้นเร้าเด็กให้เกิดความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

การดูแลเด็กและให้ความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นทักษะความรู้เพื่อพัฒนาเด็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กทุกด้าน เช่น การปลอบโยนเมื่อเด็กร้องไห้ ชวนเด็กพูดคุย เอาใจใส่เด็ก อารมณ์มั่นคงมีสติ ความมีเหตุผล ความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีความเป็นผู้นำแต่กายเป็นแบบอย่างที่ดี สุภาพเรียบร้อยอ่อนโยน พุดจาไพเราะ มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส ช่างสังเกต มีความรับผิดชอบ มีความรัก ความเมตตาต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ และรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง (วรินทร์ วีระศิลป์, (2553: 15))

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้แก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ความหมายและบทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง คือ ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 203 คน ให้ประชากรเป็นหน่วยที่ศึกษา จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงนายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมซองเปล่าติดสติกเกอร์ถึงผู้วิจัย ส่งถึงนายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามให้ประชากรที่ระบุชื่อในซองจดหมายและขอความอนุเคราะห์เก็บและส่งกลับภายใน 2 สัปดาห์
3. ผู้วิจัยติดตามด้วยตนเองสำหรับแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนโดยทางโทรศัพท์
4. เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามครบตามจำนวน 203 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00	หมายถึง	ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50	หมายถึง	ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50	หมายถึง	ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50	หมายถึง	ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50	หมายถึง	ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	
	ความถี่	ร้อยละ
	203	100
1. เพศ		
หญิง	203	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	13	6.40
30-40 ปี	165	81.28
40-50 ปี	22	10.84
มากกว่า 50 ปี	3	1.48
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	17	8.37
ปริญญาตรี	172	84.73
ปริญญาโท	14	6.90
4. ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	13	6.41
5-10 ปี	139	68.47
11-20 ปี	42	20.69
มากกว่า 20 ปี	9	4.43

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 100.00) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี (ร้อยละ 81.28) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 84.73) และมีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี (ร้อยละ 68.47) ผู้วิจัยได้นำคำตอบจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลและวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลสภาพการดำเนินงานของ
ครูผู้ดูแลเด็กตาม มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้าน

มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	สภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็ก		
	($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.08	0.53	มาก
2. ด้านบุคลากร	4.29	0.62	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และ ความปลอดภัย	4.00	0.61	มาก
3.97	0.84	มาก	
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.98	0.67	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก ทุกภาคส่วน	3.88	0.68	มาก
6. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย			
โดยรวม	4.04	0.66	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.04) และเมื่อพิจารณารายด้าน
ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.29) รองลงมาคือด้าน
บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{x}$ = 4.08) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม
และความปลอดภัย ($\bar{x}$ = 4.00) ด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
($\bar{x}$ = 3.98) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{x}$ = 3.97) และด้านการส่งเสริม
เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย($\bar{x}$ = 3-88) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาและวิจารณ์

การศึกษาสภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ มีการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้บริหารและคณะกรรมการได้ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เกี่ยวกับงานด้านต่างของศูนย์อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำกับดูแลในด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2550 ก: 1) ได้ปรับปรุงเนื้อหา โดยมีวัตถุประสงค์ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ, ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีมาชัย นามมาลา (2556) ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ กนกอร อุณาพรหม (2553) ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่า อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบุคลากรทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตรงตามที่ กท. กำหนด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และมอบหมายหน้าที่ของบุคลากรที่ชัดเจนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านผือ ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนในเรื่องต่าง ๆ และนำผลการประเมินไปพิจารณาความดีความชอบ บุคลากรมีคุณสมบัติตรงตามตำแหน่งและบุคลากรมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงตามตำแหน่ง ตั้งใจทุ่มเท ในการทำงานให้

ความสำคัญเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่และต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ และตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ (2554: 4) มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 การบริหารจัดการบุคลากร ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าครูผู้ดูแลเด็ก / ครูพี่เลี้ยงของศูนย์ ฯ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัยและไม่ใช่เป็นโรคติดต่อและมีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กปฐมวัยมาแล้วอย่างน้อย 2 ปีหรือได้รับการฝึกอบรมดูแลเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องเพิ่มเติมที่สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กำหนดขึ้นโดยเป็นไปตามแนวทางของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553: 14) โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ กัณหา (2556) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกัญญา ปัญญะเสียว (2553) ที่ได้ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย พบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คัทธียา สัมพะวงศ์ (2555: 110) ที่ศึกษาความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนร่วม ด้านการลงมือปฏิบัติ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม และให้ความรู้เรื่องมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับครูผู้ดูแลเด็ก

2. ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด บุคลากรควรได้รับการพัฒนาคุณภาพ และควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้ดูแลเด็ก เมื่อได้ขวัญและกำลังใจแล้วก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพสูงสุด

3. ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายเด็กปฐมวัยมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็ก ตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จากข้อมูลที่ได้รับจะสามารถนำมาพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพ การดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กต่อไป

2. ควรศึกษาการทำวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับสภาพการดำเนินงานตาม มาตรฐานการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็ก

3. ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวในการทำวิจัย ครั้งต่อไปควรทำวิจัยแบบผสมผสานวิจัยเชิงปริมาณกับวิจัยเชิงคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ฉบับนี้สำเร็จ ได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ดร. พนายุทธ เขยบาล และ รศ.ดร.สมคิด สร้อยน้ำ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้การช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ข้อคิด ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ การตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัยได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย ผศ.ดร.อำพัน ตัวงแพง ดร.พิมพ์พร จารุจิตร นางอุษากร สีดาบุตร นางสาวจุฑามาส ไชยชมภู และนางเกศรินทร์ ภูกิจ ที่กรุณาตรวจสอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านฝาง ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณต่อทุกท่านไว้อย่างสูง

ความสำเร็จในการวิจัยนี้เกิดขึ้นไม่ได้ถ้าขาดขวัญกำลังใจจากครอบครัวของผู้วิจัย ประโยชน์ คุณค่าจากงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแด่ คุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553:4-58). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2545:2-28) แนวการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กนกอร อุณาพรหม. (2553). *การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กิตติศักดิ์ ไชทน. (2552). *การปกครองท้องถิ่นว่าด้วยทฤษฎีแนวคิดและหลักการ*. กรุงเทพฯ ส. เอเซียเพรส 1989.
- คัทลียา สัมพะวงศ์. (2555). *ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จิราวุฒิ ลิมาภิรักษ์. (2553). *การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.

ชนินทร์ สุวรรณรัตน์. (2553). ศึกษาการประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ธีมาชัย นามมาลา. (2556). การจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

นันทิชา ซาญหัดกิจ. (2552). การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปรีศณี เจริญใจ. (2550). การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอค้อยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่.

ประวีณธรรม นิตยะโรจน์. (2555). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ. พิมพ์ดี.

มณีนรัตน์ ถิ่นหา. (2556). การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สุกัญญา ปัญเจสิยว. (2553). ได้ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.